കൂട്ടുകൃഷി

ജോസഫ് മുണ്ടശ്ശേരി

തമിഴ്നാടകത്തിന്റെ പാരമ്പര്യത്തിൽ, ഇന്നാട്ടിലെ ജീവിതവുമായി പറയത്തക്ക ബന്ധമൊന്നുമില്ലാത്ത പഴയതും പുതിയതുമായ കഥകൾ അഭിനയിച്ചു കണ്ടു കൊണ്ട്, നാടകമെന്നുവെച്ചാൽ ഒരു വിധം കാണാൻകൊള്ളാവുന്ന നടീനടന്മാരും നവീനവർണ്ണമട്ടുകളിൽ കുറെ പൊടിപ്പൻപാട്ടുകളും മാത്രമെന്നർത്ഥമാക്കിയിട്ടുള്ള ജനങ്ങളുടെ മുമ്പിൽ, ആ രണ്ടിന്നും അത്രയേറെ പ്രാധാന്യം കൊടുക്കാതെ യഥാർത്ഥ ജീവിതത്തെ സമർത്ഥമായി പ്രതിഫലിപ്പിക്കുന്ന പാത്രങ്ങളെക്കൊണ്ട്, ഇന്നധികംപേരും അടിയന്തിരമായി സമാധാനമാവശ്യപ്പെടുന്ന മഹാപ്രശ്നങ്ങളിൽ ചിലതുന്നയിപ്പിച്ചടങ്ങുന്ന പുതുനാടകങ്ങൾ അവതരിപ്പിക്കുവാൻ ആർക്കും ഭയമാണ്. അധികമാരും ആ വഴിക്കു ശ്രമിക്കുന്നില്ല. നമ്മുടെ നാടകം സിനിമയിൽ പ്രവേശിക്കത്തക്ക പതനത്തിൽ എത്തിയിട്ടും ആ പഴയ രീതിയിലുള്ള നടീനടന്മാരുടേയും സംഗീതക്കൊഴുപ്പിന്റേയും കോയ്മയാണ് നിലനില്ക്കുന്നതെന്നു കാണുമ്പോൾ സ്വന്തം കല്പനാശക്തിയിൽക്കവിഞ്ഞൊരു സ്വാധീനശക്തിയുമില്ലാത്ത നമ്മുടെ നാടകകൃത്തുക്കൾ മറിച്ചൊരു പാരമ്പര്യം സൃഷ്ടിക്കുവാൻ ധൈര്യപ്പെട്ടിറങ്ങാത്തതിൽ ഒട്ടും അത്ഭുതപ്പെടുവാനില്ല. പക്ഷേ, ഇന്നാട്ടിലെ ജനങ്ങൾ ഈ ഭയപ്പെടുന്നേടത്തോളംതന്നെ, ജീവൽപ്രശ്നപ്രതിപാദകങ്ങളായ നാടകങ്ങളുടെ അരങ്ങേറ്റത്തെ സ്വാഗതം ചെയ്യുവാൻ അസമർത്ഥരാണോ? അല്ലെന്നാണ് അത്തരം ചുരുക്കം ചില കൃതികൾ അവിടവിടെ അരങ്ങേറുമ്പോൾ നിർന്നിമേഷാക്ഷരായി കണ്ടിരുന്നിട്ടുള്ളവരുടെ ഉത്സാഹത്തിൽ നിന്നൂഹിക്കേണ്ടത്. വേഷം കെട്ടി സ്റ്റേജിൽ ഇറങ്ങുന്നവരെല്ലാം സൗഭാഗ്യ ക്കൊടികളാവുകയും ഇട്ക്കിടയ്ക്കു സംഗീതം കോരിപ്പകരുകയും ചെയ്തില്ലെങ്കിൽത്തന്നെയും – എന്നു പറയാനില്ല, ആ ഭാഗംതന്നെ അവർ മറന്നിരിക്കുന്നു – കഥക്കെട്ടിൽ അങ്ങുമിങ്ങും ചില ചില ശൈഥില്യങ്ങൾ ഉണ്ടെങ്കിൽപ്പോലും അതിൽ പൊന്തിനില്ക്കുന്ന യാഥാർത്ഥ്യവും അവശ്യംഭാവികളായ പരിഷ്കാരങ്ങളും അവരെ ഉന്മേഷപ്പെടുത്തുന്നുണ്ട്; അവസാനം വരെ പിടിച്ചിരുത്തുന്നുമുണ്ട്. ശ്രീ. എം. പി. ഭട്ടതിരിപ്പാടിന്റെ 'ഋതുമതി' എന്ന നാടകവും അതുപോലെ വേറെ ചിലതും അഭിനയിച്ചു കണ്ടപ്പോൾ ഉണ്ടായതാണു എനിക്കീ അനുഭവം. തത്സംബന്ധമായി പലരോടായിട്ടും പല സന്ദർഭങ്ങളിലായിട്ടും പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടെന്നിരുന്നാലും നമ്മുടെ ജീവിതപ്രശ്നങ്ങളെപ്പറ്റി ചിന്തിക്കുവാൻ പ്രേരിപ്പിക്കുന്ന പുതിയ നാടകങ്ങൾ ഇറങ്ങിക്കാണുവാൻ പിന്നേയും അവസരങ്ങൾ ചുരുക്കമായേ ഉണ്ടായുള്ളൂ. അടുത്ത കാലത്ത് അപ്രകാരമൊന്നു കണ്ടിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അതു ശ്രീ. ഇടശ്ശേരിയുടെ 'കൂട്ടുകൃഷി'യാണ്.

പൊതുവെ പ്രയോജനകരങ്ങളായ നൂതനാശയങ്ങൾ അത്രയേറെ പ്രൗഢബുദ്ധികളല്ലാത്ത ബഹുജനങ്ങളുടെ മനസ്സിൽ നിഷ്പ്രയാസം അടിച്ചു കയറ്റുവാൻ മറ്റേതു കലയേക്കാളും നിപുണമായിട്ടുള്ളതു നടനവിദ്യയാണ്. സ്വരങ്ങളുടേയോ രേഖകളുടേയോ വാക്കുകളുടേയോ പിമ്പിൽ ചിറകടക്കിക്കിടക്കുന്ന അർത്ഥപരമ്പരകൾ സ്വയം രൂപപ്പെടുത്തിയെടുത്തു മനോരംഗത്തിൽവെച്ചു തട്ടിക്കൂട്ടി ജീവിത ചിത്രങ്ങളാക്കിത്തീർത്തതിന്നുശേഷം വേണം ഗുണദോഷവിചാരത്തിലേയ്ക്കു കടക്കുവാൻ എന്നുള്ള ആസ്വാദനപരിമിതി നടനകലയെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഇല്ലെന്നുതന്നെ പറയാം. ജീവിതത്തെ അങ്ങനെതന്നെ അടർത്തിയെടുത്ത മറ്റൊരിടത്തു വെച്ചുപിടിപ്പിക്കുന്നതു പോലാണല്ലോ നാടകത്തിലെ അനുഭവം. രൂപവത്തായ ജീവിതം നേരിട്ടങ്ങനെ കാണുന്നതുകൊണ്ട് അതിനെ കാലേക്കൂട്ടി മനസ്സിൽ സംവിധാനം ചെയ്യാനുള്ള ഒരു ശ്രമം ആവശ്യമില്ലാതെ വരുന്നു. കാണുന്നതോടുകൂടി ഗുണദോഷവിചാരമാരംഭിക്കുകയായി; കയ്യിലുള്ളേടത്തോളം അവധാരണശക്തി ആകപ്പാടെ അതിൽ ചെന്നേർപ്പെടുകയുമായി. നടനവിദ്യയുടെ ഈ കുറുക്കുവഴി മനസ്സിലാക്കിത്തന്നെയാണ് മാനവസംസ്കാരത്തെ പുതിയ കൈച്ചാലുകളിലൂടെ വെട്ടിത്തിരിച്ചു വിടണമെന്നു വാശിപിടിച്ച പല നല്ല എഴുത്തുകാരും നാടകത്തെ ഉപകരണമായി കൈക്കൊണ്ടിട്ടുള്ളത്. ഇബ്സന്റേയും ചെക്കോവിന്റേയും ഷായുടേയും അവരുടെ പിൻതലമുറക്കാരുടേയും കൃതികൾ സാധിച്ചുകഴിഞ്ഞിട്ടുള്ള സംസ്കാരികവിപ്ലവങ്ങൾ എത്രയെത്രയാണെന്നു നോക്കു. അവരോളം തന്നെ ബോധ പൂർവ്വമായിരുന്നിരിക്കില്ല പ്രവർത്തിച്ചതെന്നിരുന്നാലും അവരുടെ മുൻഗാമികളായ ഭാരതീയരും അഭാരതീയരുമായ ഒന്നാംകിട നാടകപ്രണേതാക്കൾ ഉണ്ടാക്കിയിട്ടുള്ള വിചാരവിപ്ലവങ്ങളും കുറച്ചല്ല. ആയിരം കഥകളോ പത്തുനൂറു നോവലുകളോ വരുത്തിക്കൂട്ടിയിട്ടുള്ള പരിവർത്തനത്തിന്റെ നാലിരട്ടി ഉത്തമനാടകങ്ങളെക്കൊണ്ടു ലോകത്തിന്നനുഭവപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ഈ സ്ഥിതിക്കു സാമൂഹ്യവും സാമ്പത്തികവും മറ്റുമായുള്ള നവനീതികൾ ഭൂരിപക്ഷമാളുകളെക്കൊണ്ടും സമ്മതിപ്പിച്ചു നടപ്പിലാക്കണമെന്നാകാംക്ഷിക്കുന്ന ഈ ദശയിൽ ബഹുജനഗമ്യങ്ങളായ നാടകവേദികൾ സൃഷ്ടിക്കുവാൻ പുരോഗമനവാദികൾ ചുമലൊത്തുനിന്ന് ഉത്സാഹിക്കേണ്ടതാണ്. 'കൂട്ടുകൃഷി'യെപ്പോലുള്ള കൃതികളുടെ അരങ്ങേറ്റം അതിന്റെ ഒരു നാന്ദിയായാൽക്കൊള്ളാം.

നാട്ടിൻപുറത്തെ കർഷകജീവിതത്തിൽനിന്നും കരുപ്പിടിച്ചിട്ടുള്ളതാണ് ഈ നാടകത്തിലെ കഥ. ജന്മിത്തം മിക്കവാറും പാപ്പരാകുന്ന കാലം. പാട്ടക്കാർക്കു സ്ഥിരാവകാശം കൊടുക്കാൻ നിയമമായിക്കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. തകർന്നു തരിപ്പണമാകാൻ പോകുന്ന ജന്മിത്തത്തിന്റെ പ്രതിരൂപമായ ഒരു നായർതറവാട്ടിലെ കാരണവർ ഭാവിയെപ്പേടിച്ചു തന്റെ പാട്ടക്കാരനായ ഒരു അബൂബക്കറുടെ പേരിൽ നിലം ഒഴിഞ്ഞുകിട്ടുവാൻ കേസ്സു ഫയൽ ചെയ്തിരുന്നു. പെട്ടെന്നദ്ദേഹം അന്തരിച്ചുപോയി. പിന്നത്തെ കാരണവർ ഒരു മി. ശ്രീധരൻനായർ പാട്ടക്കാർക്കു രക്ഷകൊടുക്കുന്ന പുതിയ നടപടികളെ ഏറെക്കുറെ സ്വാഗതം ചെയ്യുന്ന മട്ടാണ്. എല്ലു മുറിയെ പണിയെടുക്കാത്തവനെന്തു ഭോഗം? ഈ ചോദ്യം ആ മനുഷ്യന്റെ മനസ്സിലങ്ങനെ കുത്തിക്കേറാറുണ്ട്. മറ്റൊരു യഥാർത്ഥകർഷകനായ വേലുവുമായി ആലോചിച്ചു ശ്രീധരൻനായർ, കേസ്സവസാനിപ്പിച്ച് അബൂബക്കറോടുകൂടി താനും കൃഷിപ്പണിക്കു നേരിട്ടിറങ്ങാനും പ്രയത്നത്തിന്റെ തോതനുസരിച്ചു വിളവു വീതിച്ചെടുക്കാനും തയ്യാറാണെന്നൊരഭിപ്രായം കൊണ്ടുവരുന്നു. പാട്ടത്തെ പങ്കുവാരമായി തരംതാഴ്ത്തുവാനുള്ള ഒരു വിദ്യയാണതെന്ന് ആലോചനയുടെ തുടക്കത്തിൽ അബൂബക്കർക്കു തോന്നാതിരിക്കുന്നില്ല. പക്ഷേ ക്രമേണ അത്തരം ഒരു വഞ്ചനോദ്ദേശം ശ്രീധരൻനായർക്കില്ലെന്നു ബോധ്യമാവുകയാൽ അബൂബക്കർ അതിനു സമ്മതിക്കുന്നു. മാത്രമല്ല, അപ്പുറവും ഇപ്പുറവുമായിക്കിടക്കുന്ന അബൂബക്കറുടെ പാട്ടനിലവും അതിന്റെ നടുവിൽക്കിടക്കുന്ന വേലുവിന്റെ നിലവും വരമ്പു തട്ടിക്കളഞ്ഞ് ഒരൊറ്റ താക്കാക്കി മൂന്നു കൂട്ടരും ഒരു മിച്ചു കൃഷിയിറക്കി ഓരോരുത്തന്റേയും വീതംപോലെ വിളവെടുക്കാമെന്നുള്ള തീരുമാനത്തിലും അവർ എത്തുന്നു. പുരോഗമനവാദികൾക്കാകെ

തുലോം അഭികാമ്യമാണെന്നിരുന്നാലും കൃഷിക്കാർ സ്വമനസാ വരുത്തിക്കൂട്ടുന്ന ഈ പരിവർത്തനം, സ്വന്തം താല്പര്യങ്ങൾക്കുവേണ്ടി ഉടമയും പാട്ടാവകാശവും എന്നുവേണ്ട സാമുദായികജീവിതത്തിൽ യാതൊരർത്ഥവുമില്ലാത്ത തരംതിരിവുകൾക്കിടയാക്കുന്ന വിധിനിഷേധങ്ങൾ ഒക്കെത്തന്നെയും അഭംഗം പരിരക്ഷിച്ചുപോരണമെന്നു ശാഠ്യമുള്ള പഴഞ്ചന്മാർക്കു വല്ലാത്ത തലക്കുത്തുണ്ടാക്കുന്നു. ആ വർഗ്ഗത്തിന്റെ പ്രതിനിധികൾ പലരും – ഒരു വാരിയരും ഒരു നായരും ഒരു നമ്പ്യാരും ഒരു മുസ്ലീമും – ഒത്തുപിടിച്ചുത്സാഹിക്കുകയാണ് മേല്പറഞ്ഞ ത്രിശക്തിസന്ധിയെ തുരത്തിക്കളയുവാൻ, കളപറിക്കാൻ വരുന്ന പെണ്ണുങ്ങളെപ്പോലും വഴിമാറ്റിവിട്ടു ശ്രീധരൻ നായരുടേയും മറ്റും കൃഷിപ്പണിയുടെ നേരെ ഒരു മാതിരി നിസ്സഹകരണനയം അനുഷ്ഠിക്കുവാൻ ഈ അസൂയാലുക്കൾ ശ്രമപ്പെടുന്നു. അതിനിടയ്ക്കു കള്ളക്കേസ്സുണ്ടാക്കി വേലുവിനെ നട്ടംതിരിക്കാനുള്ള ശ്രമം ഒരു ഭാഗത്ത്; അബൂബക്കറുടെ പാട്ടാവകാശം തീറുകിട്ടാൻ പണിപ്പെട്ടു തോല്ക്കുകയാൽ അയാളെ കുടിയിറക്കാനുള്ള ശ്രമം മറ്റൊരു ഭാഗത്ത്. എല്ലാറ്റിലും പ്രയോക്താക്കൾ പരാജയപ്പെട്ടു മടങ്ങുകയാണ്. സ്വന്തം കുടിയിരുപ്പിൽനിന്നു കണ്ണീരും കയ്യുമായി ഇറങ്ങിപ്പോരേണ്ടിവരുന്ന അബൂബക്കറുടെ കുടുംബത്തെ ശ്രീധരൻനായർ സ്വന്തം വീട്ടിലേയ്ക്കു പിടിച്ചുകയറ്റുന്നതോടുകൂടി ആ പരാജയം അതിന്റെ പരമകാഷ്ഠയിൽ എത്തുന്നു. എന്നിട്ടും മതിവരാതെ, ആ കുടിയിറക്കന്യായം നടത്തിയ പോക്കർ, കുറേ നാൾ മുമ്പു ബാപ്പയുമായി പിണങ്ങിച്ചാടിപ്പോയ ബാപ്പുവിനെ (അബൂബക്കറുടെ മകൻ) തിരഞ്ഞുപിടിച്ചുകൊണ്ടു വന്ന് അവനിൽ സമുദായവിഷം അടിച്ചുകയറ്റി അവനെക്കൊണ്ട് അറുകൊല ചെയ്യിക്കുവാൻ കൂടി വട്ടംകൂട്ടുന്നു. പക്ഷേ, സ്വന്തം പിഞ്ചുസോദരിയായ ആയിഷയുടെ സൽപ്രേരണയാൽ ആ കലികൊണ്ട മുസ്ലീംയുവാവും പുതിയ നീതിയുടെ ഭാഗത്തേയ്ക്കു തിരിയുന്നു. നിലത്തിന്റേതോടൊപ്പം സമുദായങ്ങളുടേയും വരമ്പുകൾ തട്ടിനിരത്തി, ആ ഹിന്ദുമുസ്ലീം തറവാടുകൾ തമ്മിലാരംഭിച്ച മൈത്രി അങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടും ആകാമെന്നുറയ്ക്കുന്ന മിശ്രവിവാഹങ്ങളാൽ എന്നേയ്ക്കും നിലനില്ക്കുന്നതായിത്തീരുന്നു.

നൂറ്റാണ്ടുകളായി തറഞ്ഞുകിടക്കുന്ന കേരളത്തിലെ കർഷകജീവിതത്തിൽ അടിയന്തരമായി വരേണ്ട ചില പരിഷ്കൃതികൾ ലക്ഷ്യമാക്കിക്കൊണ്ടാണ് ഇപ്രകാരം ഒരു കഥ നിബന്ധിച്ചിട്ടുള്ളതെന്നു വ്യക്തമാണല്ലോ. കലയെ കഴിയുന്നത്ര മനുഷ്യപ്രയോജനകരമാക്കണം എന്നു കാലേകൂട്ടി ധരിച്ചിട്ടുള്ള ഇടശ്ശേരി പ്രകടലക്ഷ്യങ്ങളോടുകൂടി കഥയെ സംവിധാനം ചെയ്തിട്ടുള്ളതിൽ തികച്ചും ഔചിത്യമേയുള്ളു. രണ്ടാണ് അദ്ദേഹത്താൽ സമുൽഭാവിതമായിട്ടുള്ള നവനീതികൾ: ഒന്ന്, ജന്മിയും കുടിയാനുമായുള്ള പഴയ ബന്ധം പൊട്ടിച്ചെറിഞ്ഞ് ഇരുഭാഗക്കാരും ഒരേ നിരപ്പിൽ ഒറ്റക്കയ്യായിനിന്നു വെട്ടിത്തിരിഞ്ഞുകിടക്കുന്ന നിലങ്ങൾ സഹകരണാടിസ്ഥാനത്തിൽ കൂട്ടിച്ചേർത്തു കൃഷിചെയ്തുല്പാദനം വർദ്ധിപ്പിക്കണമെന്നുള്ളതും മറ്റൊന്ന്, മതത്തെ വ്യക്തിമാത്രഗതമായി നീക്കി കാർഷികവൃത്തിപോലുള്ള സാമൂഹ്യയത്നങ്ങളിൽ പഴഞ്ചൻ സമുദായപ്പിണക്കങ്ങൾ വിസ്മരിച്ചു മനുഷ്യർ ഒത്തൊരുമിച്ചേർപ്പെടണമെന്നുള്ളതും. ഒന്നാമങ്കത്തിന്റെ അതിർത്തിത്തിരശ്ശീല വീഴുമ്പോഴയ്ക്കും ഇവയിൽ ആദ്യത്തേതായ സാമ്പത്തികപ്രശ്നത്തിന്നു സമാധാനമായിക്കഴിഞ്ഞു; അവിടന്നങ്ങോട്ടു പ്രക്ഷുബ്ധമതികളായ എതിർഭാഗക്കാർ ഏഷണിക്കാരൻ നമ്പ്യാരേയും ഉപയോഗപ്പെടുത്തി ഉണ്ടാക്കിത്തീർക്കുന്ന വിഷമതകളുടെ മറ്റേത്തലയ്ക്കൽ വെച്ച് – രണ്ടാമങ്കത്തിന്റെ അവസാനത്തിൽവെച്ച് – സാമുദായികപ്രശ്നത്തിന്നും. പിന്നേയും പ്രതിപക്ഷത്തിന്റെ വികൃതികൾ തുടരുകയാണ് – അബൂബക്കറുടെ ആ ചാടിപ്പോയ മകനെ പിടിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു വെളിച്ചപ്പാടാക്കിക്കൊണ്ട്. പക്ഷേ, കാര്യസ്ഥിതി ശരിയാംവണ്ണം മനസ്സിലാക്കുന്നതോടെ ആ ചെറുപ്പക്കാരൻ പരിവർത്തനകാരികളുടെ പക്ഷത്തേയ്ക്കു മാറുന്നതോടൊന്നിച്ചു തൽപ്രതിരോധികളായ പഴമക്കാരുടെ പരാജയം ഒട്ടും ബാക്കിവെയ്ക്കാതെ തികയുകയും നാലാമങ്കത്തിൽവെച്ച് അവർ പുതിയ കാർഷിക നീതിക്കു വഴങ്ങുകയും സമുദായഭേദപ്രധ്വംസനത്തിനു മകുടംചാർത്തുന്ന മട്ടിൽ ഹിന്ദു–മുസ്ലീം യുവതീയുവാക്കന്മാരുടെ ആ പങ്ങിപ്പാർത്തുനിന്നിരുന്ന അനുരാഗം ഉഭയകുല സമ്മതമായ വിവാഹത്തിലെത്തുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ സംവിധാന പരിപാടിക്കകത്തു നാടകത്തിന്റെ വിജയത്തിന്നുപകരിക്കുന്ന പല കലാകൗശലങ്ങളും ഒത്തിണങ്ങീട്ടുണ്ട്.

എ– പാത്രങ്ങളുടെ വൈചിത്ര്യവും സ്വഭാവത്തെളിമയും.

ബി– സംഭാഷണങ്ങളുടെ സത്വരതയും യാഥാതഥ്യവും.

സി– കാർഷികജീവിതത്തിലുള്ള കൃത്യാകൃത്യങ്ങളെ യഥാസ്ഥാനം ഘടിപ്പിച്ച് ആ നടക്കുന്ന മാതിരിതന്നെ ചിത്രീകരിക്കുകയാൽ ആകെക്കൂടി ഉണ്ടാകുന്ന അന്തരീക്ഷം.

ഡി– ഉടനീളമുള്ള ക്രിയാത്മകത്വം.

ഇവയ്ക്കെല്ലാം, ആ കർഷകാന്തരീക്ഷത്തിൽത്തന്നെ വളരെക്കാലം ശ്വസിച്ചു വളർന്നിട്ടുള്ള നടീനടന്മാരുടെ അഭിനയ വൈദഗ്ദ്ധ്യവുമായി മേളിക്കുമ്പോൾ മാറ്റിരട്ടിക്കുന്നു. പൊന്നാനിയിൽവെച്ചും മറ്റും അരങ്ങേറിക്കണ്ടപ്പോൾ 'കൂട്ടുകൃഷി'യുടെ അസാധാരണ വിജയത്തിനു നിദാനമായി എനിക്കു തോന്നിയത് ഇപ്പറഞ്ഞതെല്ലാമാണ്. സ്വതേ ഇരുന്ന ഇരിപ്പിൽ അധികം നേരമിരുന്നു നാടകമായാലും മറ്റെന്തായാലും കാണുവാൻ ക്ഷമയില്ലാത്ത എന്റെ ശരീരപ്രകൃതി ആ പൊന്നാനിയിലെ നാടൻ സ്റ്റേജിൽ നല്ല പച്ചപ്പോടുകൂടി തുടരെത്തുടരെക്കാണായ കർഷകജീവിതത്തിൽ നിന്നു കണ്ണെടുക്കുവാൻ മടിച്ച എന്റെ മനസ്സിനു പൂർണ്ണമായും വഴങ്ങിക്കൊടുക്കേണ്ടിവന്നു. ആദർശത്തിന്റെ നെറുകയിൽ ചൂടിയ പൂവായ ആയിഷയുടെ അനുരഞ്ജനോക്തികൾ ഇന്നും എന്റെ കാതിൽ മാറ്റൊലിക്കൊള്ളുന്നു. അതേ നടീനടന്മാർതന്നെ 'കൂട്ടുകൃഷി' കേരളത്തിലങ്ങോളമിങ്ങോളം അഭിനയിക്കുകയാണെങ്കിൽ ഇടശ്ശേരി കാംക്ഷിക്കുന്ന 'മാനസാന്തരം' ഏതാണ്ടൊക്കെ നമ്മുടെ ഗ്രാമീണർക്കു സംഭവിച്ചേയ്ക്കുമെന്നു തോന്നുന്നു.

മേൽപ്പറഞ്ഞ വിജയത്തിനിടയ്ക്കു മിക്കവാറും അനിർദ്ധാര്യമാകാനിടയുള്ള ചില തരക്കേടുകൾ നാടകം സൂക്ഷിച്ചു വായിച്ചപ്പോൾ തോന്നി. അവതാരികയിൽ ശ്രീ. എൻ. വി. കൃഷ്ണവാരിയർ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുള്ളതുപോലെ ഇടശ്ശേരി അഭിലക്ഷിക്കുന്ന സാമൂഹ്യവും സാമ്പത്തികവുമായ പരിവർത്തനങ്ങൾ ഇവിടത്തെ ജന്മികൾക്കും കുടിയാന്മാർക്കും സ്വമനസാ ഉണ്ടാക്കിത്തീർക്കുവാൻ സാധിക്കുമോ എന്നുള്ളത് ഇനിയും ഒരു വല്ലാത്ത ചോദ്യമാണ്. ഗാന്ധിസം ഖദർജൂബ്ബയിൽ തുന്നിപ്പിടിപ്പിക്കുകയല്ലാതെ ഞരമ്പിൽ അലിച്ചിണക്കീട്ടുള്ളവർ നേതാക്കന്മാരിൽത്തന്നെ വിരളമായിരിക്കേ, ഇടശ്ശേരിയുടെ ഭാവനസ്വപ്നസീമയിൽനിന്നു ജാഗ്രദാവസ്ഥയിലേയ്ക്കിറങ്ങുവാൻ വളരെ വളരെ കാത്തിരിക്കേണ്ടിവരും. കാത്തിരിക്കാൻ തയ്യാറില്ലാത്ത അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സ്, അതിന്റെ സ്വതേയുള്ള തിടുക്കത്തിലാണെന്നു തോന്നുന്നു, ഒന്നാമങ്കത്തിൽ ആദ്യത്തെ രംഗത്തിൽനിന്നു മൂന്നാമത്തേതിലേയ്ക്കുള്ള

പരിണാമത്തേയും അതുപോലെത്തന്നെ രണ്ടാമങ്കത്തിൽ അബൂബക്കറുടെ കുടുംബത്തെ ശ്രീധരൻനായരും പെങ്ങളും കൂടി ക്ഷണിച്ചുകൊണ്ടുപോയി സ്വന്തം വീട്ടിൽ താമസിപ്പിക്കുന്നേടത്തോളമുള്ള പരിണാമത്തേയും അല്പം തിടുക്കപ്പെടുത്തീട്ടുണ്ട്. ശ്രീധരൻനായർ ഒരുല്പതിഷ്ണുവാണെന്നു പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതിൽ കവിഞ്ഞൊരു പശ്ചാത്തലം അയാളുടെ പരിവർത്തനത്തിന്നില്ല. അത്രയും മതിയോ അയാൾ സാധിക്കുന്ന നീതിപരിഷ്കാരത്തെ വിശ്വാസപ്പെടുത്തുവാൻ? വേറെയും ഒന്ന്: തറവാട്ടിലെ പുതിയ കാരണവരായിത്തീർന്നതിനാൽ മാത്രം ശ്രീധരന്റെ കുലധർമ്മലംഘനങ്ങൾക്കു നേരെ കണ്ണടയ്ക്കേണ്ടിവരുന്നു എന്നനുശോചിക്കുന്ന ലക്ഷ്മി അമ്മ ജീവിച്ചിരിക്കെ അവരുടെ വീട്ടിൽ അബൂബക്കറുടെയും കുടുംബത്തേയും പെട്ടെന്നങ്ങനെ കയറ്റി താമസിപ്പിച്ചാൽ എന്താകും? ആ വീട്ടിന്റെ കയ്യാലയിലോ മറ്റോ താമസിപ്പിച്ചു പിന്നെ ക്രമത്തിലങ്ങോട്ടു കയറ്റുക എന്നാണെങ്കിൽ, ശരി അങ്ങനേയും വരാമല്ലോ എന്നു സമാധാനിക്കാമായിരുന്നു. ആ സ്ത്രീതന്നെ വളരെത്താമസിയാതെ കളപറിക്കാൻ കണ്ടത്തിലിറങ്ങുക – അതും അതിവേഗത്തിലായിപ്പോയി. എത്ര വിപ്ലവകരമായ പരിണാമവും കാവ്യമണ്ഡലത്തിൽവെച്ചാകാം. പക്ഷേ, ആ മണ്ഡലത്തിൽ നിന്നിറങ്ങിപ്പോരുന്നേടത്തോളമെങ്കിലും പരിണാമം വിശ്വാസജനകമായിരിക്കണം. എന്നുവെച്ചാൽ ഓരോ

സന്ധിയിലും സാഹചര്യങ്ങൾ പടുത്തെത്തിക്കുന്നതു തൊട്ടപ്പുറത്തുള്ള നിയമലംഘനത്തെ സാധൂകരിക്കുംവിധമായിരിക്കണമെന്നർത്ഥം. അതാണല്ലോ 'കാവ്യനീതി, കാവ്യനീതി' എന്നു പറയുന്ന 'കുന്തം'.

'കൂട്ടുകൃഷി' എന്ന പേരിനെപ്പറ്റിയും അല്പം പറയാനുണ്ട്. ഓരോരുത്തനും ഭൂവുടമ കയ്യൊഴിക്കാതെ സഹകരണാടിസ്ഥാനത്തിൽ ഒന്നിച്ചു കൃഷിയിറക്കി വിളവു മെച്ചപ്പെടുത്തുക എന്നതേ ഇടശ്ശേരി വിവക്ഷിച്ചിട്ടുള്ളു. അതു കൂടുകൃഷിയോ കൂട്ടുകൂടിക്കൃഷിയോ? 'ജോയന്റ് ഫാർമിങ്ങ്'നു കൂട്ടുകൃഷിയെന്നു പറഞ്ഞാൽ ധാരണ അല്പം തെറ്റിപ്പോകില്ലേ എന്നു സംശയം. 'കലക്റ്റീവ് ഫാർമിങ്ങ' – അത് ഒരടികൂടി മുന്നോട്ടു കടന്നതാണല്ലോ.

സ്വാനുഭാവത്തെ മുൻനിർത്തി ആത്മാർത്ഥതയുള്ള ഒരുല്പതിഷ്ണുവിന്റെ ആദർശോഷ്മളമായ മനസ്സോടുകൂടി ശ്രീ. ഇടശ്ശേരി രചിച്ച ഈ കൃതിക്കു തൊട്ടുതൊട്ടനുജന്മാർ ഉണ്ടാകുമാറാകട്ടെ!.

വായനശാലയിൽ (രണ്ടാം ഭാഗം)